
KRÓNIKA

CRNJANSKI-EMLÉKÜNNEPSÉGEK – Számtalan alkalmi rendezvény jelölte Miloš Crnjanski, a nagy szerb író születésének századik évfordulóját. Szülővárosában, Csongrádban emlékszobát rendeztek be és tanácskozást tartottak a magyar és a szerb művelődési minisztériumok rangos képviselői és irodalomtudósok részvételével. Közös emlékünnepséget szervezett a budapesti Jakov Ignjatović Alapítvány, a Magyar Írószövetség és a Magyar Pen Klub. Belgrádban szobrának leleplezését nemzetközi tanácskozás követte, amelynek témája Crnjanski műveinek esztétikaelméleti megközelítése volt. Crnjanski életét és munkásságát bemutató kiállítás nyílt többek között Belgrádban, Újvidéken, Budapesten, Szegeden, Bukarestben, Temesváron és még számos olyan községben, amelyhez köze volt az írónak.

ÍRÓTALÁLKOZÓ A BECSEI HELIKON ÉVFORDULÓJÁN – Október 29-én, az 1928 őszén Becsei Helikon néven megtartott irodalmi találkozó hatvanötödik évfordulóján nagy-szabású írótalálkozó volt, amelyen mintegy negyven vajdasági magyar író képviseltette magát, s vendégként ott volt Tornai József, a Magyar Írószövetség elnöke, és Becse testvérvárosának, Szekszárdnak két íróvendége, Baka István és Töttös Gábor. A rendezvény előtt a találkozó céljáról Tari István író, a szervező így nyilatkozott a Magyar Szónak: „Elsősorban az, hogy minél nagyobb számban összejöjünk, s beszélgessünk mindarról, ami körülvesz ben-

nünket. Az itteni értelmiséget az utóbbi időben nagyon sok vád érte. Éppen ideje már, hogy az íróársadalom tagjai is hallassák szavukat némely kérdésben. Előrebocsátom viszont, hogy nem politizálásra, ilyen vagy olyan hitvallás le-tételére-kikényszerítésére invitáljuk az írott szó embereit, hanem eszmecserére, amelyben sem-miképp sem törekszünk nézetazonosság kiala-kítására. Mert tudjuk, hogy az írók fokozott in-dividualisták, és az a jó, ha egy írói közösség minél több szólamú, minél differenciáltabb.” Az eseményt követően az addig burkolt szán-dékat viszont így fogalmazta meg: „... fontos-nak tartom, hogy ismét felmerült az itt élő ma-gyar írók szerveződésének kérdése. Egyre nyil-vánvalóbb, hogy a Vajdasági Íróegyesület már nem az a hely, amely érdekvédelmi szerveze-tünk lehetne, hiszen vezetőségében sem kaptak helyet a nemzetiségi írók. Nekünk inkább a Magyar Írószövetség felé kellene fordulnunk, mint ahogy a kárpátaljai írók is tették. Sajnos, egyre jobban az egzisztenciális gondjainkra kell gondolnunk, mert írásokból, művek kiadásából ebben a helyzetben nem tudjuk fenntartani magunkat . . . Ilyen gondolattól vezérelve kér-tük fel az írókat, nyilatkozzanak egy úgyneve-zett délvidéki magyar írószövetség, illetve egy másik változat, a jugoszláviai magyar Pen Klub létrehozásáról. Az előbbi kezdeményező listát 21-en, míg az utóbbi 7-en írták alá, közülük hárman az előző listára is rátették kézjegyüket. Ez már elég ahhoz, hogy még komolyabban foglalkozzunk a gondolattal. Nyilvánvaló, hogy most egy alapos szervezőmunkát kell kifejejteni,

előkészíteni a jövőendő érdekszerveződés alapokmányait, összehívni a közgyűlést.”

A magunk részéről csak azt tehetjük hozzá: kár, hogy a szervezők nem szenteltek időt ennek a valóban égető kérdésnek a megvitatására és a vélemények kikristályosítására, és megelégedtek egy vacsora közbeni emlékkönyv köröztetésével.

SZARVAS GÁBOR NYELVMŰVELŐ NAPOK – Az adai Művelődési Központ és a Szarvas Gábor Nyelvművelő Egyesület szervezésében október 7-én és 8-án tartották meg az idei Szarvas Gábor Nyelvművelő Napokat, amelynek tudományos ülészsaka a Nyelvi kultúra – nyelvi közösség témakört vitatta meg. Bevezetőt Csoóri Sándor író, a Magyarok Világszövetségének elnöke tartott, majd Pomogáts Béla, A magyar kultúra mint a nemzeti egység helyreállításának eszköze, Kolczonay Katalin Az Anyanyelvi Konferencia – A Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága, Szűts László A magyar nyelvi műveltség az ezredfordulón – az idegen szavak divatja a mai nyelvhasználatban című előadása hangzott el, míg Agoston Mihály a vajdasági magyar nyelv-művelés jövőjéről, Molnár Csikós László nyelvhasználatunk lehetőségeiről és távlatairól, Rehák László a nyelvhasználat jogi és szociológiai vonatkozásairól és Bosnyák István a Jugoszláviai Magyar Művelődési Társaságnak a nyelvi fellendítésben betöltött szerepéről érkezett. A rendezvény keretében Csoóri Sándor irodalmi esten lépett föl, megtartották a középiskolások hagyományos beszédversenyét és az általános iskolások nyelvi vetélkedőjét.

SZENTELEKY-EMLÉKNAP SZIVÁCON – Idén is összegyűltek Szivácon Szenteleky Kornél tisztelői, és megemlékeztek irodalmunk megalapítója születésének századik és halálának hatvanadik évfordulójáról. A Szenteleky Kornél Irodalmi Díjat az idén az Újvidéki Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Tanszéke érdemelte ki a Szenteleky-tanácskozás megtartásáért, a Bazsalikom-díjat pedig Bojtár B. Endre budapesti műfordító kapta Milorad Pavić A tüsszögök ikon című novelláskötetének magyar nyelvű tolmácsolásáért. Szervezői munkájukért különdíjban részesültek Krištály Klára, Bada Johanna és Bada István.

Juhász Erzsébet Szenteleky Kornél művének időszerűségéről tartott előadást, és felléptek a

rendezvényen az Életjel színjátászoí is. A Szenteleky-emléknapon tanácskozást tartottak a rendezvény során is.

BELGRÁDI KÖNYVVÁSÁR '93 – Sokkal szerényebben, mint az elmúlt években rendezte meg szokásos évi vásárát a Jugoszláv Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése. Mindössze 57 kiadó és mintegy száz terjesztő vett részt a rendezvényen irigylésre semmiképpen sem méltó produkcióval. Az újvidéki Forum Könyvkiadó standján bemutatott harminc új kiadvány mellett érdekes színfoltot jelentett a magyarországi társkiadók – elsősorban az Akadémiai Kiadó és a pécsi Jelenkor, valamint a Móra és az Officina Nova – mintegy kétszáz címszáva.

JUHÁSZ FERENC KÖLTÉSZETÉRŐL – A Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézete és az Újvidéki Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Tanszéke szeptember 28-án és 29-én tanácskozást szervezett Juhász Ferenc költészetéről. Az MTA részéről Angyalosi Gergely, Bata Imre, Bodnár György, Pomogáts Béla és Rónay László, az újvidéki intézetből pedig Bányai János, Bori Imre, Faragó Kornélia, Gerold László, Harkai Vass Éva, Juhász Erzsébet, Lánicz Irén és Utasi Csaba verselemzése hangzott el. A konferencia teljes anyagát folyóiratunk következő számában közli.

A NEMZETI SZÍNHÁZ VENDÉGSZEREPLESE VAJDASÁGBAN – Az Újvidéki Színház meghívására Vajdaságban vendégszerepelt a budapesti Nemzeti Színház. Zentán, Topolyán, Újvidéken és Szabadkán nagy sikerrel mutatták be Sütő András Advent a Hargitán című drámáját. Az újvidéki előadás előtt Kálmán Attila, a Magyar Köztársaság Művelődési és Közoktatási Minisztériumának államtitkára át-nyújtotta Faragó Árpádnak, a színház igazgatójának a Mádl Ferenc művelődési miniszter által adományozott Pro Cultura Hungarica plakettet.

MAVRÁK BÉLA SIKERE – Mavrák Béla, fiatal szentmihályi tenorénekes, aki pályafutását a zrenjanini Josif Marinković kórusban kezdte, majd a belgrádi zeneakadémián folytatta, s jelenleg pedig a kölni zeneakadémián hallgatója, nagy sikert ért el az Olaszországban

megtartott Santa Margherita-i nemzetközi fesztiválon Rossini Messe Solennelle-jének éneklésével. Ötven versenyző közül került ki győztesként s nyerte el a zsűri aranyérmét.

ELHUNYT MILAN KONJOVIĆ – Szülővárosában, Zomborban, kilencvenhat éves korában elhunyt Milan Konjović, a jugoszláv festészet minden bizonnyal legmarkánsabb egyénisége. Joggal emlegették a modern szerb festészet megalapítójának is, hiszen a húszas évek elejétől kezdve, és nyolc párizsi éve után (1924–1932) kezdeményezője, követője és meghatározója volt mindannak, ami Európában és a világ festészetében új volt, de témájában mindig is legszűkebb környezetéhez, a Bácskához kötődött. Impozáns festői opust hagyott maga mögött, ami képeinek ezreivel mérhető. Munkásságának értékelésére következő számunkban visszatérünk.

EMLÉKEZÉS MATIJEVICS LAJOSRA – A tíz évvel ezelőtt elhunyt nyelvészre, művelődéstörténészre és folkloristára, Matijevics Lajosra emlékeztek október 27-én a Bölcsészettudományi Kar Magyar Tanszékén, amelyen Ágoston Mihály, Cseh Márta, Láncz Irén, Molnár Csikós László, Papp György, Bagi Ferenc és Katona Edit tartott előadást.

TAKT – Az idén is megrendezték Temerinben a fiatal vajdasági képzőművészek találkozóját. A csoportos kiállítást Böndör Pál nyitotta meg, az alábbi értékelő szövegével:

„Kedves barátaim, tizennyolcadik alkalommal jöttünk össze ugyanabból az alkalomból:

nagykorú tehát a TAKT, illenék, hogy maga is megálljon a lábán, de bábáskodásunkra inkább rászorult mint újszülött korában. Hogy ez miért van így, felesleges sorolnom az okokat; ezen körülmények között azonban e tárlat jelentősége is megnőtt, ahogy a szellem és az alkotókedv minden tapintható megnyilatkozásának.

Ne legyünk tehát szerények, ünnepeljünk, ünnepeljük meg, hogy együtt lehetünk, ritkán van rá alkalmunk, lévén fogyatkozásban a maihoz hasonló tárlatmegnyitók, színházi bemutatók, könyvpremiérek . . . Fogyatkozásban, de vannak. Mert még vagyunk, és mert vannak köztünk, akikben nem veszett ki az alkotókedv, s vannak – és ez a legfontosabb! – akikben a művészetek iránti vonzalom most van születőben. Ünnepeljük meg tehát a TAKT nagykorúságát, azok ellenében is, akik kiskorúsítani szeretnék a művészetet és a művészetet.

Ünnepeljünk, de ne legyünk etnözők; arra kérem a jelenlevőket, hogy legyenek szigorú, de igazságos kritikusai minden egyes képnek, melyet itt megtekinthetnek. Megőrizni ép eszünket ebben az örületben egyre jobb képekre – és persze versekre, színházi előadásokra, regényekre – lesz szükségünk. Másra is természetesen, de arról nem e helyütt kell beszélni, meg hiába is tennénk.

Az efféle alkalmi megnyilatkozások közhe-lyeket görgetnek, és bármennyire is idegenkedem különben a megcsontosodott nyelvi fordulatoktól, miközben a kiállítást megnyitottnak nyilvánítom, jól esik kimondanom az egyik legelkoptatottabbat: az idő mégis nekünk dolgozik, elsősorban a fiatal művészeknek, akiket köszönteni most itt összjöttünk.”